

N:o 11.

Ank. till Riksd. kansli den 13 febr. 1900 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring af kongl. förordningen angående arfsrätt för oäkta barn den 14 april 1866.

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 110, hvilken blifvit till lagutskottet hänvisad, anför herr Staaff:

»Den svenska lagstiftningen om arfsrätt för oäkta barn återfinnes i 8 kapitlet 7 § ärfdebalken jemte kongl. förordningen den 14 april 1866. Det förra lagrummet stadgar, att barn aflade i lönskaläge utan äktenskapslofven eller i hordom eller i förbudna leder ej må taga annat arf än efter egna barn och bröstarfvingar. Kongl. förordningen af 1866 ändrar detta så till vida, att oäkta barn, som ej är afladt under moderns äktenskap eller i förbudna led, må taga arf, men detta

1) blott under den förutsättning, att modern låtit såsom sitt barn anteckna det i kyrkoboken för den församling, i hvilken hon då var kyrkoskrifven;

2) blott efter modern;

3) blott i den egendom, som ej utgör bröstarfvingars laglott.

Det oäkta barnets arfsrätt är sålunda i hög grad inskränkt. Äfven om ett utom äktenskap födt barn lefvat hos sin moder, njutit kärleksfull

vård och uppfostran af henne, äfven om hela världen vet, att modern aldrig förutsatt annat än att barnet skulle få ärfva hennes qvarlåtenskap, kan efter moderns död en aflägsen släkting till henne uppträda och taga arfvet framför det egna barnet blott därför, att modern ej låtit göra kyrkoboksanteckningen eller att denna ej är på fullt tillfredsställande sätt gjord. Ty det är att märka, att, enligt hvad prejudikatet och kongl. cirkuläret den 5 juni 1885 gifva vid handen, anteckningen måste innefatta tydligt bevis, att det är modern, som låtit anteckna barnet såsom sitt.

Men äfven om anteckningen är tillfredsställande gjord, och arfsrätt sålunda existerar, sträcker sig denna ej till annat än modersarfvet. Andra släktingar ärfvas ej — icke ens syskon. Ett exempel ur min erfarenhet må belysa, hvilka egendomliga följder detta kan hafva. Tvenne ålderstigna systrar hade under en lång följd af år bott tillsammans. Den äldsta, som var duglig och arbetsför, hade samlat en styfver för ålderdomen, det vill i detta fall säga för bådås ålderdom, och ofta uttryckt sin glädje öfver att, om hon doge först, hennes syster, som led af lungsjukdom och alls ej kunde förtjena sitt uppehälle, ändock skulle hafva det nödvändigaste. Den äldsta systemn dog och efter hennes död upptäcktes, att den efterlevande var född ett par år efter sedan den gemensamma modern blifvit enka. En aflägsen släkting, som aldrig varit personligen känd, uppträdde och tog arfvet.

Och äfven den arfsrätt efter modern, som lagen medgifver, lider af en väsentlig inskränkning, så snart äkta bröstarfvingar finnas, nemligen den, att de först skola taga ena hälften af moderns qvarlåtenskap; blott i den återstående hälften eger den oäkta födde del och lott.

De reformyrkanden, som fingo en temporär afslutning i 1866 års förordning, gingo emellertid vida längre än denna. Och äfven efter denna tid finner man åtskilliga framställningar i syfte att utvidga arfsrätten för oäkta barn.

Så förekommo vid 1885 års riksdag ej mindre än fyra motioner:

en af herr P. Waldenström, som föreslog, att Riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring af hvad som hittills genom ärfdabalken samt kongl. förordningen den 14 april 1866 vore stadgadt om oäkta barns arfsrätt, att sådan rätt måtte i hvarje fall tillerkännas oäkta barn lika med barn af laggift säng;

en af herr Richard Gustafsson som föreslog, att de s. k. oäkta barnen borde gifvas samma rätt som de äkta;

en af herr J. Anderson i Tenhult, som föreslog, att Riksdagen ville

besluta, att kongl. förordningen af den 16 april 1866 angående oäkta barns arfsrätt erhöles följande lydelse:

»Med ändring af hvad 8 kap. 7 § — — — — förordnar, att oäkta barn må lika med äkta barn taga arf efter sin moder»;

samt en af herr Oskar Erickson, som föreslog, att Riksdagen måtte för sin del, med upphäfvande af kongl. förordningen den 14 april 1866 angående arfsrätt för oäkta barn, antaga en så lydande förordning i ämnet:

»Med ändring af hvad 8 kap. 7 § ärfdabalken stadgar derom, att barn, som äro aflade i lönskaläge utan äktenskapslofven eller i hordom eller i förbudna leder, ej må taga annat arf än efter egna barn och bröstarfvingar, förordnas, att oäkta barn jemväl må, derest det blifvit såsom moderns barn antecknad i kyrkoboken för den församling, i hvilken hon då var kyrkskrifven, taga arf efter sin moder lika med äkta barn.»

Laguskottet, som afstyrkte samtliga dessa motioner, gjorde en hemställan, att Riksdagen ville i skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes anbefalla domkapitlen i riket samt Stockholms stads konsistorium och hofkonsistorium att genom cirkulär hos vederbörande presterskap inskräpa angelägenheten deraf, att den anteckning i kyrkobok, som enligt förordningen den 14 april 1866 utgör förutsättning för oäkta barns arfsrätt efter moder, verkställes på sådant sätt, att den må innefatta bevis, att qvinnan låtit anteckna barnet såsom sitt.

Denna hemställan bifölls af kamrarne och föranledde det ofvan antydda kongl. cirkuläret den 5 juni 1885.

I Andra Kammaren bifölls utskottets hemställan först efter votering med 113 röster mot 48, hvilka tillföllu en afgifven reservation, deri yrkades, att Riksdagen måtte i skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lag, som, med erkännande af grundsatsen om oäkta barns arfsrätt efter fader och moder, innehölle de ytterligare bestämmelser, som vid tillämpningen af denna grundsats kunde anses af nöden.

Från debatten kan antecknas, att äfven motståndare till motionen yttrade sympati för en utsträckt arfsrätt för oäkta barn efter moder och moders fränder.

Vid riksdagen 1892 väckte herr J. Johnsson i Bollnäs motion, gående ut på dels likställande af barn, aflade under moderns äktenskap eller i förbudna led, med öfriga utan äktenskapslofven aflade barn, dels upphäfvande af anteckning i kyrkoboken såsom vilkor för oäkta barns arfsrätt och dels arfsrättens utsträckning till likhet med äkta barns efter moder.

Lagutskottet, som icke kunde godkänna motionen i dess helhet, hemstälde, att Riksdagen måtte i skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring af gällande bestämmelser rörande oäkta barns arfsrätt, att oäkta barn, som icke är afladt under moderns äktenskap eller i förbudna led, berättigas att lika med äkta barn taga arf efter moder.

Detta utlåtande afslogs af Första Kammaren, men bifölls af den Andra utan debatt.

Samme motionär, herr J. Johnsson, upprepade vid 1893 års riksdag sitt förslag, nu i samma form, som lagutskottet gifvit sin hemställan.

Lagutskottet tillstyrkte äfven nu motionen i samma form som vid föregående års riksdag.

Första Kammaren biföll icke utskottets förslag, utan antog en inom utskottet afgifven reservation, som så till vida skilde sig från det förra, att reservationen bibehöll vilkoret om kyrkoboksanteckningen såsom vilkor för arfsrätten.

Andra Kammaren åter biföll jemväl denna gång utskottets hemställan.

Såsom sammanjemkning föreslog lagutskottet nu, att Andra Kammaren måtte biträda Första Kammarens beslut i ärendet.

Åtta reservanter föreslogo en annan sammanjemkning, öfverensstämmande med en vid utskottets första behandling afgifven reservation, hvilken afsåg, att såsom vilkor för arfsrätten skulle upptagas kyrkoboksanteckning eller annat bevisligt erkännande af moder.

Första Kammaren biföll utskottets sammanjemkningsförslag. Andra Kammaren afslog detsamma.

Jemväl vid 1894 års riksdag upprepade herr Johnsson sin motion, fortfarande i samma form, som 1892 års lagutskott gifvit framställningen.

Men 1894 års lagutskott vidhöll icke samma hemställan som de båda föregående årens utskott, utan hemstälde om förslag till sådan ändring af gällande bestämmelser, att oäkta barn, som icke är afladt under moderns äktenskap eller i förbudna led, berättigas att, derest modern låtit såsom sitt barn anteckna det i kyrkoboken för den församling, i hvilken hon då var kyrkoskrifven, eller modern eljest bevisligen erkänt barnet såsom sitt, lika med äkta barn taga arf efter moder.

Första Kammaren fann reformen för vidtutseende och fattade beslut i enlighet med en inom utskottet afgifven reservation, deri alternativet »eller modern eljest bevisligen erkänt barnet såsom sitt» strukits.

Då Andra Kammaren biföll utskottets hemställan, anmälde lagutskottet,

att beslutet icke kunde sammanjemkas, utan att frågan således för den riksdagen förefallit.

Kärnpunkten i motståndet mot rättvisa åt de oäkta barnen synes vara att finna i den farhåga, som 1885 års lagutskott uttryckte så, att »den utsträckt arfsrätt för oäkta barn skulle småningom kunna utplåna skilnaden mellan den äkta och oäkta bördens samt dymedelst och genom mer eller mindre skandalösa paternitets- och maternitetsprocesser lossa familjebanden».

Härvid måste jag öppet erkänna, att jag är så långt ifrån att anse det vara ett ondt, att jag tvärt om anser det vara ett positivt godt, om skilnaden mellan äkta och oäkta börd småningom skulle kunna utplånas. Efter min uppfattning borde det nemligen vara en af de högsta uppgifter för samhället att i möjligaste måtto söka förekomma och häfva allt oskyldigt lidande. Och ingen kan väl påstå, att den oäkta födandes ställning af förskjutet och tillbakasatt ej är ett oskyldigt lidande.

Om förhållandet vore sådant, att den sociala missaktningens stämpel sattes, icke på barnet utan på föräldrarna, så skulle det vara möjligt att åtminstone förstå, om också ingalunda obetingadt godkänna rädslan för ett utplånande af skilnaden mellan äkta och oäkta börd. Icke som om jag för min del skulle vilja vara med om att öfver hufvud medgifva berättigandet af generella sociala brännmärken, hvilka alltid lida af det felet, att de häfta vid den enskilde, oaktadt denne enskilde i det individuella fallet kan vara alldeles tadelfri. Men den sedliga hänförelsen för upprätthållandet af begreppet »oäkta» med allt det förklenande, som råhet och obarmhertighet deri inlägga, vore, menar jag, åtminstone mera begriplig, om epitetet af allmänna meningen och språkbruket tillades en fader, hvilken har barn utom äktenskapet, än då det fastklibbar vid det alldeles oskyldiga barnet, och det kan tilläggas, att, om en sådan fader nätt och jämt gifver sitt barn den nödtorftiga uppfostran, som svenska lagen föreskrifver, då kunde man rent af önska, att, likasom barnet erhållit det kuriösa epitetet »naturligt», fadern kunde få uppbara det motsvarande — »naturligt».

Men såsom saken nu gestaltar sig är det omöjligt att fatta annat, än att den, hvilken pläderar mot utplånandet af skilnaden mellan äkta och oäkta börd, dermed pläderar för den oskyldiges alldeles oförtjenta lidande.

Icke heller kan jag erkänna, att vare sig utplånandet af skilnaden mellan den äkta och oäkta bördens eller paternitets- och maternitets-

processer böra kunna lossa familjebanden, så vidt uttrycket fattas i ädlare mening.

Det kan ju icke nekas, att om ett barn erhåller ovilkorlig arfsrätt efter sin egen moder, vare sig modern är gift eller ej, så komma derigenom andra att erhålla mindre, än de eljest skolat få (detta, om modern äfven efterlemnats äkta bröstarfvingar), eller att helt och hållet gå miste om arf (detta, om modern blott har bak- eller sidoarfvingar). Men för det första få väl icke familjebandens fasthet anses hvilade utslutande på begäret efter det materiella goda; och för det andra — och detta är lika viktigt som ofta förbisedt — i samma mån som familjebanden skulle kunna antagas lossna på ett håll, växa de ju i styrka på ett annat. De, hvilkas argument jag anför och vederlägger, glömma alldeles, att man väl kan ställa den oäkta födde utom familjen, men att man icke kan ställa honom utom samhället. Till samhället hör han — antingen såsom hvete eller ogräs. Betraktar man således familjebanden i likhet med 1885 års lagutskott ur synpunkten af deras egenskap att vara de starkaste samhällsband, så är det ju alldeles gifvet, att det försvagande af dessa band, som kunde tänkas på det ena hållet, kommer att motsvaras af ett stärkande på ett annat håll. Ja, man kan helt visst gå ett steg längre och säga: försvagandet på det förra hållet kan ej bli på långt när så betydande som stärkandet på det andra hållet. Detta därför att det helt naturligt måste stärka samhället mera att uppflytta parian, hvilken är den fattigaste bland samhällets medlemmar, än det kan försvagas genom att till parians förmån de förut privilegierades företräden i någon grad inkräktas. Fullt riktigt torde man fatta saken först när man inser, att det befarade försvagandet alls icke är något försvagande, i ty att rättvisans genomförande aldrig i längden skadar, utan fastmera gagnar samhället, och att till och med i längden äfven den privilegierade såsom samhällsnyttig faktor skall vinna på att icke längre vara privilegierad.

Och att emot de oäkta barnens kraf på naturlig rättvisa ställa såsom en berättigad hänsyn familj- eller släktmedlemmarnes anspråk på frihet från skandalösa processer synes mig visa en alldeles vilsekommen uppfattning af samhällets förpligtelser att göra rätt mot alla. Ty man kan omöjligen gifva ett tydligare uttryck åt principen: olikhet för lagen, än då man vägrar den sämre lottade hans *rätt* för att icke vålla den bättre lottade ett *öbehag*.

Det är för närvarande icke min mening att föreslå ett stadgande, som går längre i fråga om de oäkta barnens arfsrätt än till den punkt,

dit man i de öfriga nordiska länderna redan sedan länge hunnit, det vill säga arfsrätt för oäkta födda efter moder och modernefränder.

En vidare gående bestämmelse lär sakna all utsigt till framgång, dels redan såsom innebärande allt för principiellt brytande med det närvarande och dels emedan ett stadgande om arfsrätt efter fader måste med nödvändighet fordra särskilda hittills i vår rätt ej upptagna regler om hvad slags paternitetsbevis som är erforderligt, när nemligen den presumtion, som består i fråga om faderskapet till ett inom äktenskapet födt barn, bortfaller.

Ej heller skall jag föreslå borttagandet af arfsrättens begränsning till barn, som ej äro aflade under moderns äktenskap eller i blodskam. Stadgandet är visserligen principiellt origtigt, men i förhållande till nödvändigheten att åtminstone taga något steg framåt synes det vara mindre viktigt, om en dylik i praktiken dock ej allt för betydande inskränkning får kvarstå.

Deremot vill jag föreslå,

dels att det nu gällande vilkoret för det oäkta barnets arfsrätt, att modern skall hafva låtit anteckna det såsom sitt i kyrkoboken för den församling, i hvilken hon då var kyrkoskrifven, helt och hållet må bortfalla, så att hvarje eljest tillåten bevisning ock blifver tillåten i maternitetsprocessen,

dels att den oäkta födde jemväl må ega arfsrätt efter modernefränder, och

dels att dess arfsrätt efter moder må blifva lika med det äkta barnets.

Att kyrkoboksanteckningen bortfaller såsom exklusivt bevismedel, tror jag vara synnerligen önskvärdt. Dels är utan tvifvel »moderns presumerade vilja», såsom den onödiga juridiska spetsfundigheten lyder, alls icke den rätta grunden till arfsrätten, utan det är fastmera blodsblandet. Dels lär nog moderns önskan om qvarlåtenskapens öfvergång till det egna barnet mycket ofta kunna presumeras, äfven då hon af okunnighet, oförstånd eller blygsel försummat att låta göra anteckning i kyrkoboken.

Att åter, såsom under frågans behandling vid något tillfälle föreslagits, vid sidan af kyrkoboksanteckningen såsom andra alternativ sätta moderns annorlunda gifna bevisliga erkännande af barnet synes vara en föga lyckad halfmesyr, då i fråga om *materniteten* (i motsats mot paterniteten) fullt lika bindande bevisning kan föreligga genom andra bevismedel som genom eget erkännande. I sjelfva verket torde väl kanske

äfvén detta förslag hafva sin rot i en mer eller mindre medveten uppfattning af oäkta barns arfsrätt såsom ett slags förklädd testamentsrätt.

Det oäkta barnet har i såväl Norge som Danmark arfsrätt efter ej blott moder, utan äfvén modernefränder. Någon olägenhet deraf har icke försports, och det är svårt att förstå, hvarför samma arfsledning som från det oäkta barnet förmår leda arvet till dess skyldenär, icke också skulle vara ledande i motsatt riktning. I många fall har också mellan det oäkta barnet och dess modernefränder blodsbandet vunnit i styrka genom samboende, åtnjuten vård och uppfostran o. s. v.

Hvad slutligen angår den förändringen, att det oäkta barnet inom de gränser, der arfsrätt medgifves detsamma, bör erhålla lika rätt med det äkta barnet, torde den, att döma efter frågans behandling vid föregående tillfällen, knappast komma att möta något större motstånd.

På grund af hvad jag sålunda anfört, tillåter jag mig föreslå, att Riksdagen för sin del måtte besluta, att kongl. förordningen angående arfsrätt för oäkta barn den 14 april 1866 må erhålla följande förändrade lydelse:

Med ändring af hvad 8 kap. 7 § ärfdabalken stadgar derom att barn, som äro aflade i lönskaläge utan äktenskapslofven, eller i hordom, ej må taga annat arf än efter egna barn och bröstarfvingar, förordnas, att oäkta barn, som ej är afladt under moderns äktenskap eller i förbudna led, må lika med äkta barn taga arf efter sin moder och sina modernefränder.»

Frågan om utsträckning af oäkta barns arfsrätt har, såsom jemväl motionären erinrat, förut vid åtskilliga tillfällen varit föremål för Riksdagens pröfning. Den lagstiftning i ämnet, som fick sitt uttryck i kongl. förordningen den 14 april 1866, kunde icke tillfredsställa dem, som önskade en mera principiell och vidtgående förändring af 1734 års lags bestämmelser på detta område, och jemväl många bland dem, som ansett den svenska rättens principiella ståndpunkt i frågan böra bibehållas, hafva funnit den utvidgning af de oäkta barnens arfsrätt, som berörda förordning i förhållande till förut gällande lag innebär, icke tillfyllestgörande. De reformförslag, som gång efter annan förelegat, hafva dock icke föranledt till någon annan påföljd än en af Kongl. Maj:t på föranledande af skrifvelse från Riksdagen genom cirkulär den 5 juni 1885 meddelad förklaring i visst afseende af omförmälda kongl. förordning.

Redan det förhållandet, att frågan, ehuru ständigt undanskjuten, likväl ständigt åter bragts å bane, samt att de i ärendet väckta förslag städse, särskildt i Andra Kammaren, vunnit kraftig tillslutning, torde emellertid böra erkännas innebära en antydning derom, att den gällande lagstiftningen, ehuru grundad på nedärfd rättsåskådning, icke numera uppbäres af folkmedvetandet, och har det synts utskottet, som om häri låge en kraftig maning att taga under synnerligen allvarligt öfvervägande, huruvida den för de oäkta barnen stadgade undantagsställning i arfsafseende kan anses böra fortfarande bibehållas.

Vid pröfning af frågan har utskottet, som tillåter sig att i hufvudsak återgifva hvad föregående Riksdagens lagutskott, då de haft att afgifva förberedande utlåtanden öfver motioner i ämnet, vid skilda tillfällen uttalat, trots sig finna, att motståndet mot att medgifva oäkta barn utsträckt arfsrätt till väsentlig del grundats derpå, att arfsrätt såsom varande en familjerätt ansetts icke böra förekomma annat än mellan sådana personer, hvilka på grund af födsel i lagligt äktenskap äro medlemmar af den familj, inom hvilken arvet faller. Oafsedt att uppfattningen om arfsrättens härledning ur familjebegreppet numera torde vara långt ifrån obestridd, vill lagutskottet erinra om att redan 1734 års lag, som i detta afseende otvifvelaktigt stod på angifna äldre ståndpunkt, medgifvit högst väsentliga undantag från principen, att endast lagligt äktenskap skulle gifva laglig arfsrätt. I 8 kap. 1 § ärfdabalken stadgas nemligen, att om man aflar barn i lönskaläge och sedan tillsäger qvinnan äktenskap, men endera dör, förrän vigsel åkommer, barnet får taga arf såsom barn af laggift säng, och 6 § af samma kap. innehåller, att om qvinna våldtages och blir deraf hafvande och föder barn, det barn skall njuta samma rätt som annat äkta barn. Uppenbart är, att man genom dessa stadganden frångått principen om lagligt äktenskap såsom den enda grunden för laglig arfsrätt. Lika ohållbar visar sig berörda grundsats derutinnan, att enligt stadgandet i 8 kap. 8 § ärfdabalken oäkta barns efterlemnade egendom går i arf till föräldrarne.

En annan grund till motståndet mot ifrågavarande reformsträfvanden är att finna i farhågan för att ett stadgande, hvarigenom de oäkta födde i familjerättsligt afseende erhöle mera likställighet med äkta barn, skulle inverka störande på sedernas helgd och till oberäknelig fara för samfundslifvet i dess helhet bidraga till familjebandens förslappande. Men — såsom 1892 års lagutskott med åberopande af en författare i ämnet anfört — man kan fråga, hvarifrån den människokänedom är hemtad, som

tror, att lättsinne och utsväfningar förekommas genom medvetandet, att frukten deraf går förlustig äkta barns rätt, och man kan med allt skäl anmärka, att den allmänna sedligheten skulle genom ett motsatt, till återhållsamhet manande system snarare befastas än försvagas, samt att äkten-skapets helgd och familjelifvets renhet bäst vårdas derigenom, att handlingar, som strida mot sedlighetens lag, icke företagas. De inre sedliga banden torde böra erkännas såsom utgörande familjens enda verkliga fasta sammanhållning. Af de mångfaldiga yttre skrankor, med hvilka familjen i äldre tider omgärdades, hafva de flesta såsom föråldrade och icke motsvarande den stigande kulturens kraf längesedan försvunnit, och utskottet är förvissadt, att familjebandets styrka icke skulle äfventyras derigenom, att lagstiftningen jemväl i förevarande hänseende öfverginge till en ståndpunkt, som mera öfverensstämde med nyare tidens åskådning.

Man har vidare mot arfsrätt för oäkta barn åberopat den skandal inom familjen, densamma skulle kunna medföra, särskildt genom rättgångar, anställda för rättighetens utkräfvande. Men, utom det att rättvisan väl icke bör offras för en genom dess tillämpning möjlig skandal, torde förtjena erinras, att skandalen ligger i sjelfva det begångna felet och icke i de anspråk, som deraf kunna uppstå. Dessutom finnes redan nu enligt lagen samma tillfälle till skandal, då oäkta barn har rättighet att af föräldrarne njuta bidrag till föda och uppfostran.

Det har vidare påståtts, att, liksom grunden till vår nu gällande lagstiftning i ämnet lades under kristendomens äldre tider i vårt land, en utsträckning af oäkta barns arfsrätt fortfarande vore från kristna kyrkans ståndpunkt förkastlig. Men det är af vigt att ihågkomma, hurusom på den tid, då kyrkan genomdref, att i princip endast de barn, hvilka blifvit födda i ett enligt kyrkans regler ingånget äktenskap, skulle åtnjuta arfsrätt, kyrkan såsom allmän uppfattning häfdade, att alla band, som icke af kyrkan helgats, borde inför lagen anses ogiltiga, och icke ens naturliga eller medborgerliga rättigheter kunna genom dem grundläggas. Man sökte sålunda och lyckades äfven utbreda den åsigt, att rättigheten för oäkta födde att taga arf vore erkännande af en osedlig princip, dermed förblandande den felande med den oskyldige. För en sant kristlig uppfattning torde det böra anses i hög grad tilltalande att upphäfva ett stadgande, på grund af hvilket barn oförskyldt straffas för felsteg, som ligga föräldrarne till last.

Slutligen har man anført, att den befintliga testamentsrätten skulle göra en sådan lagändring som den ifrågasatta öfverflödig. Häremot torde

dock med fog kunna invändas, att här just är fråga om dispositionen af en affiden persons bo, för den händelse att han icke upprättat testamente. Med samma skäl skulle man då kunna förklara all arfsordning öfverflödig. Dessutom lär man ej böra förbise de hinder, som ofta kunna uppstå emot testamentsrättens utöfning, t. ex. genom oförmodade dödsfall, för qvinnan kanske just under sjelfva förlossningen.

Af hvad ofvan blifvit anfördt torde framgå, att utskottet i likhet med motionären anser nu gällande arfslagstiftning böra undergå förändring för att i större utsträckning bereda oäkta barn arfsrätt. Utskottet har icke förbisett, att af de skäl, på hvilka utskottet grundar denna sin uppfattning, skulle kunna dragas den slutsats, att de oäkta barnen borde i arfsafseende fullkomligt likställas med de äkta och sålunda tillerkännas arfsrätt ej mindre efter moder och mödernefränder än äfven efter fader och fädernefränder. Det lär dock med fog kunna påstås, att det nära personliga förhållande, hvori det oäkta barnet i regel står företrädesvis till modern, gör rättvisan deraf, att barnet förklaras arfsberättigadt, vida mera otvifvelaktig, då det gäller modern än i fråga om fadern, och dessutom torde med hänsyn till den svårighet, som i de flesta fall eger rum i afseende å bevisningen om faderskap, en lagstiftning, hvarigenom oäkta barn skulle tillerkännas arfsrätt jemväl efter fader och fädernefränder, möta särskilda betänkligheter. Något förslag derom föreligger i allt fall icke för närvarande.

I likhet med motionären är utskottet af den mening, att arfsrätt bör tillerkännas oäkta barn ej blott efter modern, utan äfven efter mödernefränder. Billigheten af en sådan utsträckning framträder starkare, ju närmare slägtskapen är, och torde särskildt då det är fråga om arf syskon emellan icke gerna kunna ställas i tvifvel, men äfven i fjärmare led synes densamma hafva god grund för sig.

Beträffande omfånget af oäkta barns arfsrätt är utskottet jemväl ense med motionären och anser följaktligen, att oäkta född, som har rätt till arf, bör i afseende å fördelningen af qvarlätenskapen vara likställd med det äkta barnet.

Vidkommande ytterligare motionärens förslag, att det oäkta barn, som framställer anspråk på arf, måtte för styrkande af sin härkomst ega använda hvarje eljest tillåten bevisning, finner utskottet detsamma synnerligen behjertansvärdt. Det nu gällande vilkoret, att moder skall hafva låtit i kyrkoboken anteckna barnet såsom sitt, är, såsom propositionen vid 1865—1866 årens riksdag angifver, grundadt på den i samband med arfsrättens uppfattande såsom en familjerätt stående åskådningen, att arfsrätt för oäkta barn, i

den män sådan medgåfves, åtminstone företrädesvis skulle hvila på presumptionen om moderns befintliga men ej tillkännagifna yttersta vilja, och således vore hvad man kallat en förklädd testamentsrätt. Till sin principiella innebörd af tvifvelaktig rigtighet har stadgandet i tillämpningen visat sig vålla allehanda svårigheter och framträder såsom obilligt särskildt i det fall, att moder icke egt tillfälle att låta verkställa någon anteckning i kyrkoboken, såsom då hon dött under barnsörden. Enligt lagutskottets förmenande finnes ingen anledning, hvarför annan bevisning, genom hvilken barnets härkomst göres otvifvelaktig, skall fränkännas vitsord. Särskilda regler torde emellertid måhända böra gifvas för en dylik maternitetsbevisning och möjligen äfven viss tid stadgas, inom hvilken arfsanspråk må af oäkta barn framställas för att komma under beaktande.

Af intresse för frågans bedömande synes det vara att erfaras, hurusom i våra grannländer Norge och Danmark oäkta barn likasom äkta barn ärfva moder och mödernefränder. De flesta europeiska länder tillägga, om ock med vissa begränsningar, oäkta barn arfsrätt efter moder. Slutligen må nämnas, att äldre lagberedningen i sitt förslag till arfdabalk ville tillägga oäkta barn, som ej aflats under moderns äktenskap eller i förbudna led, obegränsad arfsrätt efter moder eller hennes skyldemän.

På grund af den allsidiga pröfning frågan torde böra undergå, innan nya lagbestämmelser i ämnet antagas, har lagutskottet trott sig icke böra tillstyrka bifall till det af motionären framlagda lagförslag, utan ansett de stadganden, som kunna finnas erforderliga, lämpligast böra utarbetas genom Kongl. Maj:ts försorg; och får utskottet på grund häraf hemställa,

att Riksdagen, i anledning af förevarande motion, måtte i skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring af gällande bestämmelser rörande oäkta barns arfsrätt, att oäkta barn, som icke är afladt under moderns äktenskap eller i förbudna led, berättigas att lika med äkta barn taga arf efter moder och mödernefränder.

Stockholm den 13 februari 1900.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Reservationer:

af herrar *Hasselrot*, *Lundström* och *Hedenstierna*, hvilka ansett, att utskottet i anledning af föreliggande motion bort tillstyrka Riksdagen att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring af gällande bestämmelser rörande oäkta barns arfsrätt, att oäkta barn, som icke är afladt under moderns äktenskap eller i förbudna led, berättigas att, derest modern låtit såsom sitt barn anteckna det i kyrkoboken för den församling, i hvilken hon då var kyrkoskrifven, lika med äkta barn taga arf efter moder; samt

af herrar *Berlin*, *Leman*, *Ekenstam* och *Fagerholm*, hvilka ansett, att utskottet bort, i likhet med 1894 års lagutskott, tillstyrka skrifvelse till Kongl. Maj:t af innehåll, att Kongl. Maj:t ville låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring af gällande bestämmelser rörande oäkta barns arfsrätt, att oäkta barn, som icke är afladt under moderns äktenskap eller i förbudna led, berättigas att, derest modern låtit såsom sitt barn anteckna det i kyrkoboken för den församling, i hvilken hon då var kyrkoskrifven, *eller modern eljest bevisligen erkänt barnet såsom sitt*, lika med äkta barn taga arf efter moder.

Herrar *Sörensson* och *Almgren* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.
